

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні групи забезпечення
спеціальності

від «14» 09 20__ року

Протокол № 1

Голова групи Чугай А.В.

«УЗГОДЖЕНО»

Декан природоохоронного факультету

Чугай А.В.

СИЛЛАБУС

навчальної дисципліни
«СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ»

(назва навчальної дисципліни)

101 «Екологія»

(шифр та назва спеціальності)

Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване
природокористування

(назва освітньої програми)

бакалавр

(рівень вищої освіти)

денна

(форма навчання)

IV

(рік навчання)

VIII

(семестр навчання)

2/60

(кількість кредитів ЄКТС/годин)

залік

(форма контролю)

Екологічного права і контролю. Сайт <http://dpt10s.odeku.edu.ua/>

(кафедра)

Одеса, 2023 р.

Автори: Сапко О.Ю., доцент кафедри екологічного права і контролю, к.геогр.н.
(прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчене звання)

_____ (прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Поточна редакція розглянута на засіданні кафедри екологічного права і контролю від « 1 » вересня 2023 року, протокол № _____.

Викладачі: лекційні заняття: Сапко О.Ю., доцент кафедри екологічного права і контролю, к.геогр.н.

(вид навчального заняття: прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчене звання)

семінарські заняття: Гарабajій Т.А.

(вид навчального заняття: прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Перелік попередніх редакцій

Прізвища та ініціали авторів	Дата, № протоколу	Дата набуття чинності
Сапко О.Ю.	8.09.2020 р. №1	2020 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета	Знайомство студентів з теоретичними основами та функціями управління в екологічній діяльності, класифікацією систем та механізмів екологічного управління органами, що здійснюють екологічне управління в Україні, їх структурою, функціональними обов'язками та правами.
Компетентність	К33. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління. К34 Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.
Результат навчання	Р331. Знання складових екологічного управління, функцій, завдань, шляхів і методів. Р341. Розв'язування проблем у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.
Базові знання	1. Законодавчі акти України в яких регламентуються засади екологічного управління. 2. Наукові основи і теорія екологічного управління. 3. Системи екологічного управління. 4. Механізми екологічного управління. 5. Функції екологічного управління. 6. Функції та ієрархія екологічного управління. 7. Компетенції органів влади у сфері екологічного управління. 8. Міжнародні організації екологічного управління.
Базові вміння	1. Здійснювати діагноз стану природних ресурсів. 2. Застосовувати на практиці вимоги екологічних законів та міжнародних угод. 3. Вміти застосовувати на практиці теоретичні основи екологічного управління.
Базові навички	1. Визначати причини погіршення стану природних ресурсів. 2. Формувати перелік ефективних заходів, спрямованих на поліпшення стану природного середовища.
Пов'язані силлабуси	-
Попередня дисципліна	Моделювання і прогнозування стану довкілля, Екологічне законодавство, Економіка природокористування, Екологічна безпека, Екологічна оцінка планів, програм, проектів
Наступна дисципліна	
Кількість годин	лекції: 18 год., семінарські заняття: 9 год., самостійна робота студентів: 33 год.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Лекційні модулі

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМ-Л1	Основи екологічного управління. Органи управління, їх функціональні обов'язки і права.		
	• Тема 1. Теоретичні основи управління. Функції управління в екологічній діяльності.	1	0,5
	• Тема 2. Базові основи екологічного управління.	2	1
	• Тема 3. Класифікація систем та механізмів екологічного управління.	2	1
	• Тема 4. Функції та ієрархія екологічного управління.	2	1
	• Тема 5. Історія розвитку природоохоронного управління в Україні.	1	0,5
	• Тема 6. Органи загального та спеціального державного управління.	2	1
	• Тема 7. Управління природоохоронною діяльністю органами місцевого самоврядування.	2	1
	• Тема 8. Державне регулювання екологічної безпеки в Україні.	2	1
	• Тема 9. Система громадського екологічного управління.	2	1
	• Тема 10. Міжнародні організаційні і правові механізми екологічного управління.	2	1
	Разом:	18	9

Консультації:

Сапко О.Ю., згідно з графіком консультацій, затвердженого на засіданні кафедри.

2.2. Практичні модулі

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	СРС
ЗМ-П1	Системи управління у сфері охорони довкілля.		
	• Тема 1. Система управління у сфері охорони атмосферного повітря.	1	2
	• Тема 2. Система управління у сфері охорони та використання водного середовища.	2	3
	• Тема 3. Система управління у сфері охорони та використання земельних ресурсів.	2	3
	• Тема 4. Система управління у сфері поводження з відходами.	2	3

	• Тема 5. Система управління природно-заповідним фондом.	1	1,5
	• Тема 6. Система управління у сфері охорони та використання надр.	1	1,5
	Разом:	9	14

Консультації:

Гарабажій Т.А., згідно з графіком консультацій, затвердженого на засіданні кафедри.

2.3. Самостійна робота студента та контрольні заходи

Код модуля	Завдання на СРС та контрольні заходи	Кількість годин	Строк проведення
ЗМ-Л1	• Підготовка до лекційних занять	9	1 – 9 тиждень
	• Виконання модульної тестової контрольної роботи (обов'язковий)	5	6 тиждень
ЗМ-П1	• Виконання семінарських занять (обов'язковий)	14	1 – 9 тиждень
	Підготовка до залікової контрольної роботи	5	9 тиждень
	Разом:	33	

1. Методика проведення та оцінювання контрольного заходу для ЗМ-Л1.

Організація контролю знань студентів побудована за накопичувально-модульним принципом згідно вимог діючого в університеті Положення «Про проведення підсумкового контролю знань студентів».

З *теоретичного* курсу навчальної дисципліни студент повинен бути готовим відповідати на усні запитання лектора під час лекційних занять; надати письмові відповіді на 10 тестових запитань варіанту модульного контрольного завдання. Завдання модульної контрольної роботи складені у тестовому вигляді закритого типу.

Формами контролю засвоєння теоретичних знань є усне опитування під час лекційних занять (поточний контроль), модульна контрольна робота за одним змістовним модулем (внутрішньо семестровий контроль), написання залікової контрольної роботи (підсумкова атестація) за варіантами.

Варіанти модульної контрольної роботи містять десять запитань у тестовому вигляді. Кожна вірна відповідь оцінюється у 3 бала. Максимальна кількість балів за виконаний варіант модульної контрольної роботи становить 30 балів. Під час лекційних занять студент може отримати додаткові бали за присутність на лекційних заняттях та активну відповідь на усні запитання. Максимальна кількість балів 20. Отже, максимальна кількість балів яку студент може отримати з лекційної частини складає 50 балів.

2. Методика проведення та оцінювання контрольного заходу для ЗМ-П1.

Формою контролю практичного модулю ЗМ-П1 є усне опитування під час обговорення тем семінарських занять. Максимальна кількість балів за участь у

кожному семінарському занятті складає 10 балів. Всього за семінарські заняття студент може отримати 60 балів.

3. Методика проведення та оцінювання залікової контрольної роботи.

Формою підсумкового контролю є семестровий залік. Допуск до заліку здійснюється лектором згідно з результатами поточного контролю за навчальний семестр.

Студенти, що одержали по лекційним заняттям оцінку менше 15 балів та по практичним заняттям сумарну оцінку, що складає менше 30 балів, не допускаються до підсумкового контролю по дисципліні і не атестуються до погашення навчальної заборгованості по теоретичним та практичним заняттям.

Студент вважається допущеним до семестрового заліку, якщо він виконав усі види робіт, які передбачені силлабусом дисципліни і набрав за модульною системою суму балів не менше 45 балів за теоретичну та практичну частину дисципліни.

Залікова контрольна робота формується у вигляді тестових завдань закритого типу, тобто формуються по всьому переліку питань з навчальної дисципліни та містить 20 запитань. Студент повинен вибрати правильну відповідь з декількох запропонованих.

Загальний бал залікової контрольної роботи еквівалентний відсотку правильних відповідей із загального обсягу питань залікової контрольної роботи. Максимальна кількість балів за залікову контрольну роботу складає 20 балів.

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

3.1. Модуль ЗМ-Л1 «Основи екологічного управління. Органи управління, їх функціональні обов'язки і права».

3.1.1. Повчання

Тема 1. Теоретичні основи управління. Функції управління в екологічній діяльності.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: сутність управління природоохоронною діяльністю; предмет, об'єкт екологічного управління; функції попереднього, оперативного та завершального управління в природоохоронній діяльності; головні цілі та принципи екологічного управління. Література [1 (ст. 5 – 9)].

Тема 2. Базові основи екологічного управління.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: Зміст основних екологічних законів і закономірностей; основні регулятивні закони; основні пріоритети державної екологічної політики; показники стану довкілля; контроль за дотримання стандартів, нормативів, лімітів як складова екологічного управління; сутність методології системного підходу; державна система ведення кадастрів; екологічні та функціональні механізми (методи) управління; система громадського екологічного управління. Література [1 (ст. 9 – 12)].

Тема 3. Класифікація систем та механізмів екологічного управління.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: поняття національної системи екологічного управління; сутність механізму біотичного регулювання навколишнього середовища; сутність механізму еколого-господарського балансу територій; використання кадастрового механізму; сутність моніторингового механізму; використання законодавчого та нормативно-правового механізмів; поняття адміністративного механізму управління; використання інформаційно-контрольного механізму; зміст науково-просвітнього механізму управління; громадський механізм управління; економічний механізм управління. Література [1 (ст. 12 – 23)].

Тема 4. Функції та ієрархія екологічного управління.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: головні напрямки державного екологічного управління; загальні функції державного екологічного управління; спеціальні функції державного екологічного управління; суб'єкти державного екологічного управління. Література [1 (ст. 24 – 29)].

Тема 5. Історія розвитку природоохоронного управління в Україні.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: етапи розвитку природоохоронного управління в Україні; основні задачі та функції управлінських структур в галузі охорони довкілля. Література [1 (ст. 29 – 31)].

Тема 6. Органи загального та спеціального державного управління.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: суб'єкти загального державного управління; функції органів загального державного управління; суб'єкти спеціального державного управління; функції органів спеціального державного управління. Література [1 (ст. 31 – 39)].

Тема 7. Управління природоохоронною діяльністю органами місцевого самоврядування.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: повноваження органів місцевого самоврядування в галузі екологічного управління; основні задачі та функції Департаментів екології та природних ресурсів обласних Державних адміністрацій. Література [1 (ст. 39 – 44)].

Тема 8. Державне регулювання екологічної безпеки в Україні.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: поняття екологічної безпеки; об'єкти та суб'єкти управління екологічною безпекою; основні завдання та функції суб'єктів державного управління екологічною безпекою. Література [1 (ст. 44 – 49)].

Тема 9. Система громадського екологічного управління.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: доступ громадськості до публічної інформації; поняття про неурядові громадські організації; форми участі громадськості у екологічному управлінні; повноваження громадських організацій та об'єднань; повноваження громадських інспекторів з охорони довкілля; права та обов'язки громадян щодо охорони довкілля. Література [1 (ст. 49 – 57)].

Тема 10. Міжнародні організаційні і правові механізми екологічного управління.

При вивченні теми звернути особливу увагу на такі питання: міжнародно-правові аспекти екологічного управління; міжнародні організації, які працюють в галузі охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та екологічної безпеки. Література [1 (ст. 57 – 66)].

3.1.2. Питання для самоперевірки

Тема 1. Теоретичні основи управління. Функції управління в екологічній діяльності.

1. В чому полягає сутність управління природоохоронною діяльністю?
2. Об'єкти та суб'єкти природоохоронного управління.
3. Мета природоохоронного управління.
4. Які функції відносяться до попереднього управління.
5. Які функції відносяться до оперативного управління.
6. Які функції відносяться до завершального управління.
7. Перелічіть основні принципи природоохоронного управління.

Тема 2. Базові основи екологічного управління.

1. Назвіть основні екосистемні закони та закони екологічної рівноваги.
2. Перелічіть закони, які відносяться до регулятивного законодавства України.
3. Які цілі, пріоритети та основні напрями екологічної політики?
4. Ціль ведення кадастрів природних ресурсів?
5. Які механізми відносяться до групи екологічних механізмів управління?
6. Які механізми відносяться до групи функціональних механізмів управління?

Тема 3. Класифікація систем та механізмів екологічного управління.

1. Назвіть механізми екологічного управління.
2. Розкрийте сутність біотичного механізму екологічного управління.
3. Розкрийте сутність механізму еколого-господарського балансу територій.
4. Розкрийте сутність кадастрового механізму.
5. Розкрийте сутність законодавчого і нормативно-правового механізму.
6. Розкрийте сутність економічного механізму.
7. Розкрийте сутність адміністративного механізму.
8. Розкрийте сутність інформаційно-контрольного механізму.
9. Розкрийте сутність науково-освітнього механізму.
10. Розкрийте сутність громадського механізму.

Тема 4. Функції та ієрархія екологічного управління.

1. У чому полягають головні напрямки роботи державного екологічного управління?
2. Які функції відносяться до загальних функцій державного екологічного управління?
3. Які функції відносяться до спеціальних функцій державного екологічного управління?

Тема 5. Історія розвитку природоохоронного управління в Україні.

1. З якого року в Україні почали приділяти увагу охороні довкілля?
2. Перелічіть основні етапи розвитку природоохоронного міністерства.
3. Які функції виконували міністерства в області охорони довкілля на різних етапах свого існування?

Тема 6. Органи загального та спеціального державного управління.

1. Які органи загального державного екологічного управління існують в Україні?
2. Функції, які виконують суб'єкти загального державного управління.
3. Які органи спеціального державного екологічного управління існують в Україні?
4. Функції, які виконують суб'єкти спеціального державного управління.
5. Які повноваження, структура, функції та завдання Мінекоенерго України?
6. Наведіть структуру Департаменту екології та природних ресурсів обласної Державної адміністрації.
7. В чому полягають основні завдання Департаменту екології та природних ресурсів обласної Державної адміністрації?
8. В чому полягають основні функції Департаменту екології та природних ресурсів обласної Державної адміністрації?

Тема 7. Управління природоохоронною діяльністю органами місцевого самоврядування.

1. Які органи місцевого самоврядування здійснюють екологічне управління?
2. В чому полягають основні функції органів місцевого самоврядування?

Тема 8. Державне регулювання екологічної безпеки в Україні.

1. Що таке екологічна безпека?
2. Ким і як здійснюється в Україні державне регулювання в сфері екологічної безпеки?
3. Перелічіть основні функції органів з екологічної безпеки з боку охорони довкілля?

Тема 9. Система громадського екологічного управління.

1. Яким документом регламентується право доступу громадськості до публічної інформації?
2. Що таке неурядова громадська організація?
3. Наведіть форми участі громадськості у екологічному управлінні.
4. Перелічіть повноваження громадських організацій та об'єднань у сфері екологічного управління.
5. Перелічіть повноваження громадських інспекторів з охорони довкілля.
6. Перелічіть права та обов'язки громадян щодо охорони довкілля.

Тема 10. Міжнародні організаційні і правові механізми екологічного управління

1. Перелічіть джерела міжнародного права.
2. Назвіть основні конференції ООН з навколишнього середовища та розвитку.
3. Назвіть та розкрийте зміст основних Європейських законодавчо-нормативних екологічних актів.

4. Назвіть основні міжнародні природоохоронні організації.
5. В чому полягають екологічні аспекти діяльності ООН?
6. Що таке Програма розвитку ООН?
7. Яка сфера діяльності ЮНЕП?
8. Яка сфера діяльності неурядових екологічних організацій?

3.2. Питання до семінарських занять модуля ЗМ-П1

Тема 1. Управління у сфері охорони атмосферного повітря.

1. Система органів управління в галузі охорони атмосферного повітря.
  2. Компетенції Мінекоенерго України в сфері охорони атмосферного повітря.
  3. Компетенції Департаменту екології і природних ресурсів обласної Державної адміністрації в сфері охорони атмосферного повітря.
  4. Компетенції МОЗ України в сфері охорони атмосферного повітря.
  5. Повноваження місцевих органів самоврядування в сфері охорони атмосферного повітря.
  6. Державний облік та моніторинг в сфері охорони атмосферного повітря.
- Література [2 (ст. 109 – 119); 7; 8; 10; 11]

Тема 2. Управління у сфері охорони та використання водного середовища.

1. Органи управління в галузі використання та охорони водного середовища.
  2. Компетенції Мінекоенерго в галузі використання та охорони водного середовища.
  3. Компетенції Департаменту екології і природних ресурсів обласної Державної адміністрації в галузі використання та охорони водного середовища.
  4. Компетенції Держводагентства в галузі використання та охорони водного середовища.
  5. Басейновий принцип управління водними ресурсами.
  6. Система державного обліку вод.
- Література [1 (ст. 326 – 339); 2 (ст. 119 – 134); 6 (ст. 11 – 38); 7; 8, 9; 12]

Тема 3. Управління у сфері охорони та використання земельних ресурсів.

1. Органи управління в галузі використання та охорони земель.
  2. Завдання та функції Держземагенства в галузі використання та охорони земельних ресурсів.
  3. Моніторинг земель.
  4. Державний земельний кадастр.
- Література [2 (ст. 143 – 152); 7; 8; 13]

Тема 4. Управління у сфері поводження з відходами.

1. Система органів управління в сфері поводження з відходами.
2. Компетенції Мінекоенерго в сфері поводження з відходами.
3. Компетенції Департаменту екології і природних ресурсів обласної Державної адміністрації в сфері поводження з відходами.

4. Ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів та реєстру місць видалення відходів.

5. Державний облік і паспортизація відходів.

Література [2 (ст. 168 – 180); 7; 8; 14]

Тема 5. Управління природно-заповідним фондом.

1. Органи управління природно-заповідним фондом України.

2. Компетенції Мінекоенерго в галузі управління природно-заповідним фондом України.

3. Компетенції Департаменту екології і природних ресурсів обласної Державної адміністрації в галузі управління природно-заповідним фондом України.

4. Державний кадастр територій та об'єктів природного заповідного фонду.

Література [1 (ст. 339 – 345); 2 (ст. 89 – 109); 7; 8; 15]

Тема 6. Управління у сфері охорони та використання надр.

1. Органи управління у сфері користування надрами.

2. Компетенції Мінекоенерго у сфері користування надрами.

3. Система державного обліку надр.

Література [2 (ст. 134 – 143); 7; 8; 16]

4. ПИТАННЯ ДО ЗАХОДІВ ПОТОЧНОГО, ПІДСУМКОВОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1. Тестові завдання до модульної контрольної роботи модуля ЗМ-Л1

№	Питання	Джерело	Стор.
1.	Процес впливу на систему для приведення її до нового стану або для підтримання її в якомусь установленому режимі це:	1	5
2.	До функцій попереднього управління відноситься:	«-«	6
3.	До функцій оперативного управління відноситься:	«-«	6
4.	До функцій завершального управління відноситься:	«-«	6
5.	Об'єктами екологічного управління є:	«-«	7
6.	Забезпечення виконання норм і вимог, які обмежують шкідливий вплив забруднюючих речовин на довкілля, забезпечують раціональне використання природних ресурсів та їх відновлення і відтворення це:	«-«	8
7.	Управління природокористуванням і охороною навколишнього середовища це:	«-«	8
8.	Які методи управління природокористуванням застосовані в Україні?	«-«	8
9.	Основними завданнями екологічного управління є:	«-«	9
10.	Метою управління в галузі охорони навколишнього природного середовища є:	«-«	9
11.	Складовими національної системи екологічного управління є:	«-«	9
12.	До основ екологічного управління відноситься:	«-«	9
13.	До об'єктивно існуючих науково-систематизованих законів функціонування системи «людина – природа» належать:	«-«	9
14.	До регулятивних законів відносяться:	«-«	9
15.	Функції екологічного управління, повноваження і	«-«	10

	відповідальність органів управління, механізми здійснення функцій і повноважень встановлюються:		
16.	Сукупність заходів, що здійснюються для забезпечення довгострокової екологічної безпеки з урахуванням економічних можливостей і соціальних потреб це:	«-«	10
17.	Екологічна політика визначає:	«-«	10
18.	Для встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки проводиться:	«-«	10
19.	Методологія підготовки та прийняття рішень, вирішення складних проблем, яка ґрунтується на системному мисленні управлінського персоналу, доскіпливому аналізі різних ситуацій, це:	«-«	11
20.	Облік потенціалів, запасів та обігу (самовідновлення) природних ресурсів, оцінка ресурсного потенціалу та умов відновлення ресурсів басейнів, регіонів і країни в цілому здійснюється за допомогою:	«-«	11
21.	Ведення кадастрів природних ресурсів базується на принципах:	«-«	11
22.	До екологічних механізмів екологічного управління відноситься:	«-«	12
23.	До функціональних механізмів екологічного управління відноситься:	«-«	12
24.	Природний механізм підтримання екологічної рівноваги, яка повністю відповідає законам функціонування навколишнього середовища де ставляться вимоги відносно обмежень на господарську діяльність це:	«-«	14
25.	Збалансоване співвідношення різних видів антропогенної діяльності та груп населення на території з урахуванням потенційних можливостей природи це:	«-«	15
26.	Первинний облік еколого-господарського механізму обліку природної біоти, визначення господарської ємності біосфери це:	«-«	16
27.	Механізм спостережень за станом навколишнього природного середовища, що функціонує на підставі закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» це:	«-«	16
28.	Механізм спрямований на запобігання проявам екологічних ризиків і небезпеки від негативного техногенного впливу й стихійних явищ з урахуванням стану економічного розвитку держави це:	«-«	17
29.	Найважливіші принципи і форми використання природних ресурсів, декларування низки екологічних прав громадян, вимоги щодо охорони довкілля і забезпечення екологічної безпеки віднесено до:	«-«	17
30.	Передбачення мети, завдання, принципів і механізмів забезпечення конституційних екологічних правовідносин, забезпечення гуманізації і демократизації їх регулювання, закріплення пакету екологічних прав громадян, що реалізуються на галузевому і міжгалузевому рівнях відноситься до:	«-«	18
31.	Гармонізація сфер здійснення законодавчої, виконавчо-розпорядної, науково-технічної, підприємницької, зовнішньоекономічної та іншої діяльності, спрямованої на впровадження системи еколого-правових вимог у процесі їх здійснення щодо використання природних ресурсів, охорони	«-«	18

	довкілля та забезпечення екологічної безпеки відноситься до:		
32.	Ратифікація Верховною Радою України міжнародних конвенцій на рівні ООН, Європейського союзу, а також багатосторонніх угод України з іншими державами світу відноситься до:	«-«	18
33.	Виконання управлінської функції регулювання, нагляду, прогнозування, планування, інформування, експертизи, дослідження, контролю та інших видів виконавчо-розпорядної діяльності відноситься до:	«-«	19
34.	Механізм, який функціонує в правовому полі всіх систем екологічного управління і спрямований на підготовку, прийняття та контроль за виконанням управлінських рішень, це:	«-«	19
35.	Наукові основи управління – це:	«-«	20
36.	Функція екологічного управління, яка призначена для регулювання екологічних і економічних відносин та пропорцій, це:	«-«	21
37.	Механізм, який визначений законодавчо і впливає з екологічних громадянських прав як сукупності юридичних можливостей та засобів, що спрямовані на задоволення інтересів та потреб громадян в екологічно безпечному житті і відновленні природних об'єктів та ресурсів для своїх нащадків це:	«-«	20
38.	Сукупність передбачених законодавством економічних заходів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища складають:	«-«	22
39.	Основними економічними важелями раціонального природокористування є:	«-«	22
40.	Економічний механізм природокористування включає:	«-«	22

4.2. Питання до залікової контрольної роботи

№	Питання	Джерело	Стор.
1	Процес впливу на систему для приведення її до нового стану або для підтримання її в якомусь установленому режимі це:	1	5
2	До функцій попереднього управління відноситься:	«-«	6
3	До функцій оперативного управління відноситься:	«-«	6
4	До функцій завершального управління відноситься:	«-«	6
5	Об'єктами екологічного управління є:	«-«	7
6	Забезпечення виконання норм і вимог, які обмежують шкідливий вплив забруднюючих речовин на довкілля, забезпечують раціональне використання природних ресурсів та їх відновлення і відтворення це:	«-«	7
7	Управління природокористуванням і охороною навколишнього середовища це:	«-«	7
8	Які методи управління природокористуванням застосовані в Україні?	«-«	8
9	Основними завданнями екологічного управління є:	«-«	8
10	Метою управління в галузі охорони навколишнього природного середовища є:	«-«	9
11	Складовими національної системи екологічного управління є:	«-«	9
12	До основ екологічного управління відноситься:	«-«	9
13	До об'єктивно існуючих науково-систематизованих законів функціонування системи «людина – природа» належать:	«-«	9
14	До регулятивних законів відносяться:	«-«	9

15	Функції екологічного управління, повноваження і відповідальність органів управління, механізми здійснення функцій і повноважень встановлюються:	«-«	10
16	Сукупність заходів, що здійснюються для забезпечення довгострокової екологічної безпеки з урахуванням економічних можливостей і соціальних потреб це:	«-«	10
17	Екологічна політика визначає:	«-«	10
18	Для встановлення комплексу обов'язкових норм, правил, вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів і забезпечення екологічної безпеки проводиться:	«-«	10
19	Методологія підготовки та прийняття рішень, вирішення складних проблем, яка ґрунтується на системному мисленні управлінського персоналу, доскіпливому аналізі різних ситуацій, це:	«-«	11
20	Облік потенціалів, запасів та обігу (самовідновлення) природних ресурсів, оцінка ресурсного потенціалу та умов відновлення ресурсів басейнів, регіонів і країни в цілому здійснюється за допомогою:	«-«	11
21	Ведення кадастрів природних ресурсів базується на принципах:	«-«	11
22	До екологічних механізмів екологічного управління відноситься:	«-«	12
23	До функціональних механізмів екологічного управління відноситься:	«-«	12
24	Природний механізм підтримання екологічної рівноваги, яка повністю відповідає законам функціонування навколишнього середовища де ставляться вимоги відносно обмежень на господарську діяльність це:	«-«	14
25	Збалансоване співвідношення різних видів антропогенної діяльності та груп населення на території з урахуванням потенційних можливостей природи це:	«-«	14
26	Первинний облік еколого-господарського механізму обліку природної біоти, визначення господарської ємності біосфери це:	«-«	16
27	Механізм спостережень за станом навколишнього природного середовища, що функціонує на підставі закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» це:	«-«	16
28	Механізм спрямований на запобігання проявам екологічних ризиків і небезпеки від негативного техногенного впливу й стихійних явищ з урахуванням стану економічного розвитку держави це:	«-«	17
29	Найважливіші принципи і форми використання природних ресурсів, декларування низки екологічних прав громадян, вимоги щодо охорони довкілля і забезпечення екологічної безпеки віднесено до:	«-«	17
30	Передбачення мети, завдання, принципів і механізмів забезпечення конституційних екологічних правовідносин, забезпечення гуманізації і демократизації їх регулювання, закріплення пакету екологічних прав громадян, що реалізуються на галузевому і міжгалузевому рівнях відноситься до:	«-«	18
31	Гармонізація сфер здійснення законодавчої, виконавчо-розпорядної, науково-технічної, підприємницької, зовнішньоекономічної та іншої діяльності, спрямованої на впровадження системи еколого-правових вимог у процесі їх здійснення щодо використання природних ресурсів, охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки відноситься до:	«-«	18
32	Ратифікація Верховною Радою України міжнародних конвенцій на рівні ООН, Європейського союзу, а також багатосторонніх угод України з іншими державами світу відноситься до:	«-«	18
33	Виконання управлінської функції регулювання, нагляду, прогнозування, планування, інформування, експертизи, дослідження, контролю та інших видів виконавчо-розпорядної діяльності	«-«	19

	відноситься до:		
34	Механізм, який функціонує в правовому полі всіх систем екологічного управління і спрямований на підготовку, прийняття та контроль за виконанням управлінських рішень, це:	«-«	19
35	Наукові основи управління – це:	«-«	20
36	Функція екологічного управління, яка призначена для регулювання екологічних і економічних відносин та пропорцій, це:	«-«	21
37	Механізм, який визначений законодавчо і впливає з екологічних громадянських прав як сукупності юридичних можливостей та засобів, що спрямовані на задоволення інтересів та потреб громадян в екологічно безпечному житті і відновленні природних об'єктів та ресурсів для своїх нащадків це:	«-«	20
38	Сукупність передбачених законодавством економічних заходів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища складають:	«-«	21
39	Основними економічними важелями раціонального природокористування є:	«-«	22
40	Економічний механізм природокористування включає:	«-«	22
41	Загальне державне екологічне управління здійснюється:	«-«	32
42	Спеціальне державне екологічне управління здійснюється:	«-«	32
43	Державне управління в галузі охорони природи і природокористування здійснюється:	«-«	31
44	До функцій загальнодержавного управління відносяться:	«-«	25
45	До функцій спеціального державного управління відносяться:	«-«	26
46	Основною задачею Міністерства енергетики та захисту довкілля України є:	«-«	34
47	Гарантом права на безпечне довкілля та інших екологічних прав є:	«-«	32
48	Визначає екологічну політику, розробляє і приймає нормативно-правові акти, щодо охорони довкілля, здоров'я населення, а також для регуляції екологічних правовідносин:	«-«	32
49	Здійснює керівництво спеціально уповноваженим органом з охорони і раціонального використання природних ресурсів:	«-«	33
50	Основними завданнями Міністерства енергетики та захисту довкілля України є:	«-«	34
51	До центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра енергетики та захисту довкілля України відносяться:	«-«	35
52	Вирішенням питань щодо природної та екологічної безпеки в Україні займаються:	«-«	47
53	Перелік екологічно небезпечних об'єктів встановлюється:	«-«	47
54	До основних повноважень Державної екологічної інспекції відносяться:	«-«	35
55	Порядок розробки та затвердження скидів забруднюючих речовин у навколишнє природне середовище, а також порядок надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами встановлює:	«-«	38
56	Обмеження чи призупинення діяльності підприємств, якщо їх експлуатація здійснюється: з порушенням законодавства про охорону НПС, вимог дозволів на використання природних ресурсів; з перевищенням нормативів гранично допустимих викидів і лімітів скидів забруднюючих речовин – відноситься до компетенції:	«-«	35
57	Затвердження нормативів, правил щодо регулювання використання природних ресурсів і охорони НПС від забруднення належить до компетенції:	«-«	38
58	Прийняття рішення про організацію територій та об'єктів природно-	«-«	38

	заповідного фонду загальнодержавного значення є компетенцією:		
59	Діяльність Міністерства енергетики та захисту довкілля України спрямовується і координується:	«-«	34
60	Управління водними ресурсами здійснюється на підставі:	«-«	36
61	До складових міжнародної організаційної структури впровадження принципів сталого розвитку відноситься:	«-«	57
62	Які фінансові інститути грають важливу міжнародну екологічну роль?	«-«	58
63	Основні функції міжнародних організацій:	«-«	58
64	До міжнародних громадських організацій відносяться:	«-«	58
65	Міжнародна конвенція – це:	«-«	59
66	Що таке "Порядок денний на ХХІ століття"?	«-«	59
67	Основними завданнями територіальних органів з охорони природи є:	«-«	38
68	Територіальні органи з охорони природи є структурними підрозділами:	«-«	38
69	Управління природокористуванням і охороною навколишнього середовища це:	«-«	8
70	Екологічна політика визначає:	«-«	10

5. ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основна література:

1. Сапко О.Ю. Система екологічного управління: Конспект лекцій. – Одеса: ОДЕКУ, 2020. – 103 с. URL: eprints.library.odeku.edu.ua
2. Екологічне управління: підручник / В.Я. Шевчук В.Я., Ю.М. Саталкін, Г.О. Білявський. – К.: Либідь, 2004. – 432 с.
3. Управління природоохоронною діяльністю: навчальний посібник / Шмандій В.М., Солошич І.О. К.: 2004. – 296 с. – www.library-odeku.16mb.com.
4. Максименко Н.В. Організація управління в екологічній діяльності [підручник для студентів екологічних спеціальностей вищих навчальних закладів] / Н.В. Максименко, В.В. Задніпровський, Р.О. Квартенко, вид. 3-тє, перероб. і доп. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. – 282 с. – dspace.univer.kharkov.ua/.../Maksimenko-org-.

Додаткова література:

5. Іванюк Д.П., Шульга І.В. Управління природоохоронною діяльністю: Навч. посібник. – К.: Алетра, 2007. – 368 с. – library.dstu.education/indexing.php?r2=107608.
6. Сташук В.А. Еколого-економічні основи басейнового управління водними ресурсами. – Дніпропетровськ: ВАТ «Видавництво «Зоря»», 2006. – 480 с.
7. Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 січня 2015 р. № 32. – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32-2015-п>.
8. Положення про Департамент екології та природних ресурсів Одеської обласної державної адміністрації. Затверджено розпорядженням голови

- Одеської обласної державної адміністрації від 25.01.2018 р. №78/А-2018. – http://ecology.odessa.gov.ua/files/ecology_portal/polozhenie2.pdf.
9. Про охорону навколишнього природного середовища. Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-ХІІ. – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
  10. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 р. Закон України від 21.12.2010 р. № 2818-VI. – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2818-17>.
  11. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» від 16.10.1992 р. № 2707-ХІІ. – www.rada.gov.ua.
  12. Водний кодекс України від 06.06.1995 р. № 213/95-ВР. – www.rada.gov.ua.
  13. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-ІІІ. – www.rada.gov.ua.
  14. Закон України «Про відходи» від 5.03.1998 р. № 187/98-ВР. – www.rada.gov.ua.
  15. Закон України «Про природно-заповідний фонд України» від 16.06.1992 р. № 2456-ХІІ. – www.rada.gov.ua.
  16. Кодекс України про надра від 27.07.1994 р. № 132/94-ВР. – www.rada.gov.ua.
  17. Про місцеве самоврядування в Україні. Закон України від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР. – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
  18. Про державну санітарно-епідеміологічну службу Служби безпеки України. Затверджено Наказом Центрального управління Служби безпеки України від 01.07.2014 р. № 358 – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-14>.
  19. Положення про Державне агентство водних ресурсів України. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 р. № 393 – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393-2014-п>.
  20. Про Державне агентство земельних ресурсів України. Затверджено Указом Президента України від 08.04.2011 р. № 445/2011 – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/445/2011>.
  21. Про природно-заповідний фонд України. Закон України від 16.06.1992 р. № 2456-ХІІ. – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-12>.
  22. Про Державну службу геології та надр України. Затверджено Указом Президента України від 06.04.2011 р. № 391/2011 – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/391/2011>.